

прав і свобод людини і, зокрема, дитини. З урахуванням того, що, за підрахунками спеціалістів, кожні п'ять років в Україні засуджується близько 100 тисяч дітей, це питання буде набувати актуальності і в подальшому [7].

Список бібліографічних посилань

1. Гурєва Ю. Ювенальна юстиція. Перспективи введення в Україні // Науковий блог. Національний університет «Острозька академія»: сайт. URL: <https://naub.ua.edu.ua/2012/yuvenalna-yustyttsiya-perespektvyu-vvedennya-v-ukrajini/> (дата звернення: 18.03.2019).
2. Конвенція про права дитини: від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 18.03.2019).
3. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): від 29.11.1985 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211 (дата звернення: 18.03.2019).
4. Навроцький О. О. Ювенальна юстиція в системі чинників забезпечення безпеки, прав і свобод дітей: зарубіжний досвід // Сучасна міжнародна безпека: виклики глобалізації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 берез. 2018 р.). Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2018. С. 73–75.
5. Опацький Р. М. Зарубіжний досвід впровадження ювенальної юстиції. *Юридична наука*. 2012. № 2. С. 146–152.
6. Foster Child Bill of Rights // The Official Website of the Executive Office of Health and Human Services (EOHHS). URL: <https://www.mass.gov/foster-care> (дата звернення: 18.03.2019).
7. Лазебний Л. Ювенальна юстиція в Україні – за і проти. *Адвокат*. 2013. № 3. С. 3–5.

Одержано 26.03.2019

УДК 351.74:342.72/.73(477)

АРТЕМ ГЕННАДІЙОВИЧ ІВАНОВ,

*доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ВІДПОВІДНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПРИНЦИПАМ КОДЕКСУ ПОВЕДІНКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ З ПІДТРИМАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ

Повага до особи, охорона її законних прав та інтересів є обов'язком усіх державних органів, громадських організацій і службових осіб. Відповідно до ч. 2 ст. 3 Конституції України, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Цей обов'язок рівною мірою стосується і діяльності національної поліції щодо забезпечення реалізації прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в Україні [1].

Працівники органів правопорядку в різних ситуаціях, пов'язаних з попередженням, припиненням та розкриттям злочинів та інших правопорушень, затриманням правопорушників, їх триманням під вартою та виконанням покарань (адміністративного стягнення), зобов'язані поважати гідність особи, гуманно до неї ставитись, не допускати будь-яких випадків катувань та ін. [4].

Згідно ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Стаття 2 Закону ставить перед органами Національної поліції завдання щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності та надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Окрім цього, стаття 7 Закону відносить необхідність дотримання прав і свобод людини до принципів, на основі яких органи Національної поліції здійснюють свою діяльність [2].

Таким чином, захист прав, свобод та законних інтересів людини є одним з основоположних аспектів діяльності органів правопорядку в Україні, про що свідчать положення Конституції та законів України. Виконання відповідних завдань із забезпечення реалізації прав людини відповідно до чинного законодавства залежить не тільки від високої професійної правосвідомості та правової культури працівника поліції, а й від рівня законодавчого та матеріально-технічного забезпечення їх діяльності [4].

У своїй діяльності поліція, окрім актів національного права, керується міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Окрім іншого, Україною були ратифіковані ряд міжнародно-правових актів, в яких визначаються принципи та стандарти поведінки осіб, що є працівниками органів правопорядку, у процесі здійснення ними боротьби зі злочинністю, затримання правопорушників, утримання осіб під вартою, виконання покарань та ін. Одним з таких актів виступає Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку [5].

Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку був прийнятий на 34-й сесії Генеральної Асамблеї ООН резолюцією 34/169 від 17 грудня 1979 року. Він являє собою рамковий документ, що встановлює межі допустимої поведінки осіб, діяльність яких пов'язана з підтриманням правопорядку та наділених відповідними повноваженнями щодо припинення правопорушень та затримання правопорушників. Прийняття Кодексу зумовлене суспільною важливістю функцій і завдань, які виконують органи з підтримання правопорядку, необхідністю дотримання прав людини в процесі їх виконання, можливими зловживаннями в діяльності відповідних посадових осіб, необхідністю дотримання цими особами етичних норм та здійснення самоконтролю в процесі виконання ними своїх завдань і функцій. Кодекс складається з 8 статей, кожна з яких супроводжується коментарем до визначених у ній правил поведінки посадових осіб із зазначенням особливостей їх застосування в національному законодавстві держав [3].

Стаття 1 Кодексу дає визначення поняттю «посадової особи з підтримання правопорядку» й встановлює їх обов'язок служити суспільству та захищати осіб від протиправних діянь. Під службою суспільству розуміється надання послуг і допомоги тим членам громади, які з особистих, економічних, соціальних або інших причин надзвичайного характеру потребують негайної допомоги. Стаття 2 Кодексу покладає на посадових осіб з підтримання правопорядку обов'язок поважати й захищати людську гідність та підтримувати права людини. Стаття 3 Кодексу регулює використання сили посадовими особами з підтримання правопорядку. Використання сили повинно мати винятковий характер, та можливе лише в разі крайньої необхідності і в тій мірі, в якій це необхідно для виконання відповідних обов'язків. Стаття 4 Кодексу містить правило, відповідно до якого відомості конфіденційного характеру, отримані посадовими особами з підтримання правопорядку, мають зберігатися в таємниці. Стаття 5 Кодексу забороняє посадовим особам з підтримання правопорядку здійснювати, підбурювати чи терпимо ставитися до будь-яких дій, що являють собою тортури або інші жорстокі, нелюдські чи такі, що принижують гідність, поводження та покарання. Стаття 6 Кодексу містить норму, що зобов'язує посадових осіб з підтримання правопорядку забезпечувати повну охорону здоров'я затриманих осіб та вживати негайних заходів щодо забезпечення надання медичної допомоги в разі необхідності. Положення статті 7 Кодексу містять визначення поняття «корупції» та забороняють посадовим особам з підтримання правопорядку здійснювати будь-які акти корупції [3].

Висновок. Принципи, передбачені Кодексом поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, в деякій мірі знайшли своє відображення в положеннях Конституції та інших законах України. Більшість з зазначених принципів відтворені в положеннях Закону України «Про Національну поліцію» і є досить детально регламентованими. В той же час, деякі з них в Законі не встановлені або ним приділяється недостатня увага. Таким чином, корисним було б доповнення положень Закону України «Про Національну поліцію» більш детальною регламентацією принципів дотримання прав і свобод людини в процесі здійснення посадовими особами діяльності з підтримання правопорядку.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
3. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку : Резолюція 34/169 Ген. Асамблеї ООН від 17.12.1979 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282 (дата звернення: 22.03.2019).
4. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні : підручник. Київ : Правова єдність, 2008. 350 с.
5. Крижна В. В. Міжнародні стандарти по правам людини в діяльності поліції // Стан дотримання прав людини в умовах сучасності: теоретичні та практичні аспекти : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 берез. 2018 р.) / МВС України, Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2018. С. 179–183.

Одержано 26.03.2019